

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

362.42

Szerző: *P. L.*Cím: *Akik nem hallják édesanyjuk szavát*Forrás: *Magyarság*

Bn. 1943 I. 7.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1943"

Személy

Helyszín

AKIK NEM HALLJÁK ÉDESANYJUK SZAVÁT...

(Látogatás a siketnémák intézetében)

Van-e szomorúbb dolog annál, amikor a gyermek nem érti meg anyja szavát? Valamikor régen, a siketnémán született, vagy hallását, illetve beszélőképességét későbbi éveiben elvesztett gyermek a társadalom, a közösség számára negatívumot jelentett, mert hiszen fogyatékosága folytán a munkára nem igen lehetett használni, s életüket kegyelemkenyéren tengetve, jó- vagy rosszorsuk tisztára környezetük emberbaráti hajlamaitól, jószívétől függött...

Ma azonban, hála Istennek, egészen más a helyzet. Talán kevesen tudnak arról — különösen vidéken — hogy van egy olyan intézet, mely a siketnémákat hallásra és beszédre tanítja meg. Ne értsük félre, nem jelbeszédre: hanem valóságos, hangos beszédre, melyet mindenki megérthet.

Az első pillanatban talán különösen hangzik ez a mondat. Hogyan, siket, aki hall és néma, aki beszél; az már nem siket és nem néma. Hát nem is kell annak lenni, mert a módszeres és a gyógypedagógia tudományán alapuló oktatás — mely szegénysorsuak számára díjtalan — megadja a fenti fogyatékosággal bíró gyermekek számára azt a lehetőséget, hogy mindenkor beleilleszkedhessenek az élet kereteibe.

Ellátogattunk a Siketnémák budapesti m. kir. állami intézetébe, hogy személyes tapasztalataink és benyomásaink alapján adjunk tájékoztatást Olvasóinknak, arról a

rendkívül érdekes és értékes munkáról, mely a siketnéma gyermekek érdekében folyik...

Visszapillantás a múltba...

Az Intézet igazgatója, Füzesi Árpád először is egy kis történelmi visszapillantást ad a siketek oktatásáról. Megtudjuk, hogy Spanyolországban a XVI. században egy bencés szerzetes, Ponce Péter már a castiliai helytartó két siketnéma fivérét tanította írással és jellel, a világ első siketnéma intézetét pedig Párisban De L'Epée Károly abbé alapította, itt azonban még csak kizárólag jellel és írással történt a tanítás. Hangos beszédre 1778. óta oktatják a siketeket, Leipzigban egy német pedagógus, Heinicke Sámuel alapította az első olyan intézetet, melynek célja volt, hogy a siket embereket a hangos beszéd megtanításával visszavezesse a halló- és beszélő társadalomba. Magyarországon 1802-ben Vácson létesült az első siketnéma intézet és ma már 12 intézetben oktatják a siketnéma gyermekeket — elmondhatjuk — bámulatos eredménnyel...

Siketek: akik hallanak,
némák: akik beszélnek...

Mikor elindultunk a gyermekek közé, hogy meghallgassuk őket, tisztában vagyunk azzal, amit mindnyájunknak tudni kell: hogy ebben az intézetben komoly értékmérés folyik, úgy az egyén, mint a nemzet szempontjából, mert akik innen kikerülnek, hasznos, dolgozó tagjai lesznek annak a társadalomnak, mely számára fogyatékoságuk miatt elveszettek volnának tekinthetők.

— Hány esztendeig tart az oktatás? — kérdezzük az Intézet igazgatójától.

— Nyolc, illetve kilenc évig. A gyermekek 7—8 évesek, mikor hozzánk kerülnek és 16 éves korukban hagyják el az intézetet. Gyógypedagógiai szakmunkánkon kívül természetszerűleg az otthon is kívánjuk pótolni, s tanári karunk, melynek minden egyes tagja átérzi hivatása fontosságát, el is érte ezt mindenkor, mert a gyermekek itt az Intézetben nem is igen ébrednek rá fogyatékoságuk tudatára s öntudatlan, gyermeki boldogságban élnek... Külön szeretnénk felhívni a tanítók, orvosok és szülők figyelmét arra, hogy intézetünk eredményes munkát végez s ha a falvakban, a vidéken siketnémák élnek, kérjük, küldjék őket hozzánk, hogy ne kallódjának el, hanem a nevelő-oktatás útján visszavezethessük őket a normálisak társalmába.

Ezután megkérdezzük, milyen eszközökkel történik azoknak a gyermekeknek oktatása, aki nem hallanak és beszélni sem tudnak?

— Mikor a gyermek hozzánk kerül — válaszolja az igazgató úr — mindenekelőtt vizsgálatnak vetjük alá, hogy hallási fokával tisztában lehessünk. A siketségnek ugyanis többféle fokozata van, a földsisiketől a csaknem nagyothallóig, s oktatása szempontjából fontos tudnunk, hogy melyik hallási fokozatba tartozik. Speciális szakmunkánk: a beszédtanítás. Egész oktatásunk a fonetikára van felépítve, ezenkívül pedig a kultúra alapismereteit kapják meg itt 8 esztendőn keresztül a gyermekek. Kiképzésük az elemi iskola 6 osztályának felel meg. A Siketnémák Intézetében egyetlen néma gyermek sincs, mert a gyermek, aki ma bejön: egy hét múlva már ki tudja mondani az egyes hangokat, tehát: már nem néma. A szájról a siket leolvassa a szavakat, tehát nem különbös többé a szavakkal szemben...

Ezután elindulunk az Intézet megtekintésére. Legelőször éppen a betegszobába nyitunk be, ahol mindössze egy gyermeket találunk. Az élénkszemű, kedves fiúcska egészen érthető szavakkal elmondja, hogy gyomrát rontotta el. Figyeli ajkunkat s minden szót pontosan leolvassa: felelget.

— Mennyiben különbözik egymástól a siketen született és a későbbi korban megsiketült gyermek hangja?

— A siketen született gyermeknél természetesen már nehezebb valamivel a tanárok dolga. Intézetünk növendékei között

Kb. csak 8 százalék a teljesen siket, s ezek beszédén meg is látszik e tény. Hangjuk fátyolozottabb, tagoltabbak a szavaik. Az viszont, aki akkor siketült meg, amikor már beszélni tudott, vagy némi hallás-maradvánnyal bír, sokkal világosabban, tisztábban, folyékonyabban beszél...

Eredmények az I.-től VIII. osztályig

Az I. osztályban, ahová betérünk, egészen apró gyermekeket oktat éppen Pétó Ferenc tanár úr, c. igazgató, aki mint megtudjuk, egészen kiváló szaktanára az intézetnek. Lelkesen tanít és a gyermekek vidáman, tágranyilt szemekkel, figyelmesen hallgatják. Félkörben ülnek egymás mellett, a tanár úr pedig a világosság felé fordul, hogy tisztán láthassák ajka mozgását.

Megkérdezzük, miként kezdik az oktatást azokkal a gyermekekkel, akik új növendékek lévén, még egyáltalában nem tudnak beszélni?

— A képességnek megvizsgálása után kerül sor a beszéd-tanításra — hangzik a válasz. Először az egyes hangokat tanulják meg a gyermekek, figyelik a száj mozgását, a gégen kézzel tapintják meg a hang rezgését, felemelt kézfejükön a levegő kiáramlását figyelik. Ezek megtanulása után kerül sor a betűk szavakká való összekapcsolására. Vannak zöngés és zöngétlen hangok s ezek gondos oktatása után, a gyermekek megismerkednek az egyszerű, rövid szavakkal, de az ábrák, képek felhasználásával, mialatt a hangokat megtanulják kimondani, már egyuttal azok leírását és olvasását is megtanulják.

A kicsinyek szépen elmondják nevüket. Gondosan figyelik számukat, egyik másik különösen értelmes gyermek már valóságos mondatokat mond, mikor elbúcsúzunk, felállnak, pá-t kiáltanak, s bár ők még csak a tanulás elején vannak s csak egyszerű szavakat tudnak, többek közülük a Jónapot-ot is szépen ki tudja mondani...

Miután megszemléltük a kezdeti oktatást, betértünk a III. osztályba, melynek osztályfőnöke Györffy Pál tanár úr. Itt már a gyermekek harsány köszöntéssel fogadnak s erősen látszik rajtuk, hogy régebbi növendékek, akik már sokat tanultak. Tanáruk egészen halkán szól hozzájuk, kérdése-

ket tesz fel, de nincs is szükség hangos beszédre, hiszen a száj mozgását figyelik, szájról olvasnak s így értik meg a szavakat hallás helyett.

Megkérdezzük tanárukat, hogy idegenek beszédét is így megértik?

— Tegyük egy próbát — ajánlja a tanár úr és mi szemközt állva a gyermekekkel megkérdezzük: Mondd meg, hol töltötte a karácsonyt? (Erről ugyanis már tanultak.)

Akire rámutatunk, figyelmesen néz, majd értelmesen mondja: Otthon voltam a szüleimmél. — Ezután ismeretlen szavakkal próbálkozunk, de tudni kell, hogy a gyermekek csak azokkal a szavakkal tudnak beszélni és csak azokat értik meg, melyekre már megtanították őket. Kimondunk egy új szót: gyufa... Eleinte djufának, dzsufának ejtik, de a tanár úr javítja a kiejtést, elpróbáltatja velük, a kis kezek felemelkednek a gégehez s harmadszor már érthetően, tisztán kimondják: gyufa...

Szavalókórus, harmonika-együttes, rádiózás...

A VIII. osztály növendékei a következő évben már kikerülnek az életbe, főleg ipari pályákon helyezkednek el, néhányan tovább tanulnak és értelmiségi munkakörben kívánnak dolgozni, a hosszú évek fáradságos munkájának eredménye itt észlelhető leginkább. Ők már folyamatosan beszélnek, felelnek a kérdésekre, s a hétköznapi élet szavait mind ismerik. Thüringer János tanár úr, a kiváló gyógypedagógus, nagy szaktudással és szeretettel foglalkozik a gyermekekkel, éppen a sóbányákról kérdegeti őket, meg is felelnek és elmondják sorra az ország sóbányáit, majd a térképen megmutatják merre vannak s elsorolják azt is, hogy azok mely megyékben találhatóak...

Meghallgatjuk még a VIII. osztály növendékeiből alakult szavalókórust, szavalaikban különösen szépen érvényesülnek a magasabb és mélyebb hangok, valósággal **öröm nézni, hogy mit produkálnak ezek a**

gyermekek, akik siketen és némán jöttek ide s megújodott emberként távoznak...

Majd a hangtani laboratóriumot tekintjük meg, amelyben az audiometrikus hallás-vizsgálatokat végzik. A vizsgálatok után grafikonon tüntetik fel minden egyes gyermek hallási fokát s kiknek hallása arra alkalmas, egy különleges gépen rádiót is hallgathatnak. Az Intézet rádiója 10 pár kagylós, felerősítő mikrofonja is van, melynek segítségével ér el a hang a gyenge kis fülekhez. Ugyancsak egy különleges mikrofon segítségével történik a siketnéma gyermekekből álló kísérleti harmonika-együttes oktatása is.

Napokat lehetne az Intézetben tölteni s oldalakat írhatnánk ismertetőnkben, ez azonban lehetetlen s így a tanulságos látogatás végén még azt kérdezzük meg az igazgató úrtól, hogy a gyermekek lelkében él-e tudatosan, vagy tudatalatt a fájdalom, vagy szomorúság, mert ők siketnémák?

— Csodálatos kiegyensúlyozottságot figyelhetünk meg a gyermekek — feleli, — ha egy vak gyermeket megkérdezzük arról, hogy a vaktság helyett inkább választaná-e a siketségét, erős ellenkezéssel felel, — inkább vak maradok — mondja, — mert halom a szép zenét, a beszédet, az élet ezerféle hangját. Míg ha a siketnéma gyermeket kérdezzük, az feleli: inkább vagyok siketnéma, mert a látás mégis sokkal fontosabb... a világ szép és szomorú lehet azt nem látni... Tehát sohasem zugalódnak a saját fogyatékoságuk miatt s a másik baját mindig nagyobbban látják.

Gyógypedagógiai oktató és nevelő munkánk arra is irányul, hogy a beszéd-tanításon, nevelésen és elméleti oktatáson kívül, a lélek harmonóniáját is megadjuk számukra, hogy tökéletesen kiegyensúlyozott emberként tudjanak beilleszkedni az életbe.

Mikor búcsút veszünk az Intézettől, átérezzük a gyógypedagógiai tanárok értékes szakmunkáját s a fogyatékoságban szenvedő gyermekek megmentésének igen nagy fontosságát, mert hiszen nemzeti érdek, hogy egyetlen lélek se menjen veszendőbe s minden magyar teljes értékű tagja lehessen Hazánknak...